

TEXT

ESSAIS
ÉQUIVALENCES

2001

META-SOFT BORGES

Adrian Rezuș

1989–1993

TEXT

ÉQUIVALENCES

2001

Notă asupra ediției

Cuprins

Pagina inițială

Înapoi

Închide

Ieșire

Notă asupra ediției

© 2001 ÉQUIVALENCES (Nijmegen, The Netherlands) [(PDF)L^AT_EX]

© 1989–2001 ADRIAN REZUȘ (Nijmegen, The Netherlands) [TEXT]

© 2001 DINU LAZĂR (Bucharest, Romania) [GRAPHICS *Eye*]

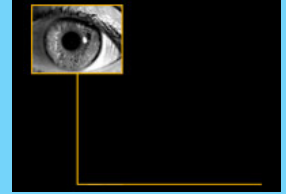
© 2001 MAT (Madrid, Spain) [GRAPHICS *Evasión tercera*]

© 2001 ADRIAN REZUȘ (Nijmegen, The Netherlands) [EDITION]

**This electronic edition is a *non-profit* publication
produced by PDF_TE_X14.H [© 2001 HÀN THÉ THÀNH] &
created by L^AT_EX 2_ε with HYPERREF & PDF/SCREEN**

L^AT_EX 2_ε © 1993–2001 THE L^AT_EX3 PROJECT TEAM *et al.*
HYPERREF © 1995–2001 SEBASTIAN RAHTZ
PDF/SCREEN © 2001 ADRIAN REZUȘ [based on PDFSCREEN]
PDFSCREEN © 1999–2001 C. V. RADHAKRISHNAN

TYPESET BY L^AT_EX 2_ε/**romanianT_EX** © 1994–2001 ADRIAN REZUȘ
PRINTED IN THE NETHERLANDS – DECEMBER 13, 2001

Meta-Soft Borges
ADRIAN REZUȘ

Pagina de titlu

Cuprins

Înapoi

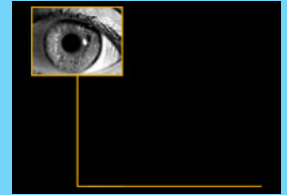
Închide

Ieșire

Pagina **2** din **17**

Cuprins

<i>Meta-Soft Borges</i>	7
Biblioteca Gutenberg (1993)	14

Meta-Soft Borges
ADRIAN REZUȘ

Pagina de titlu

Cuprins

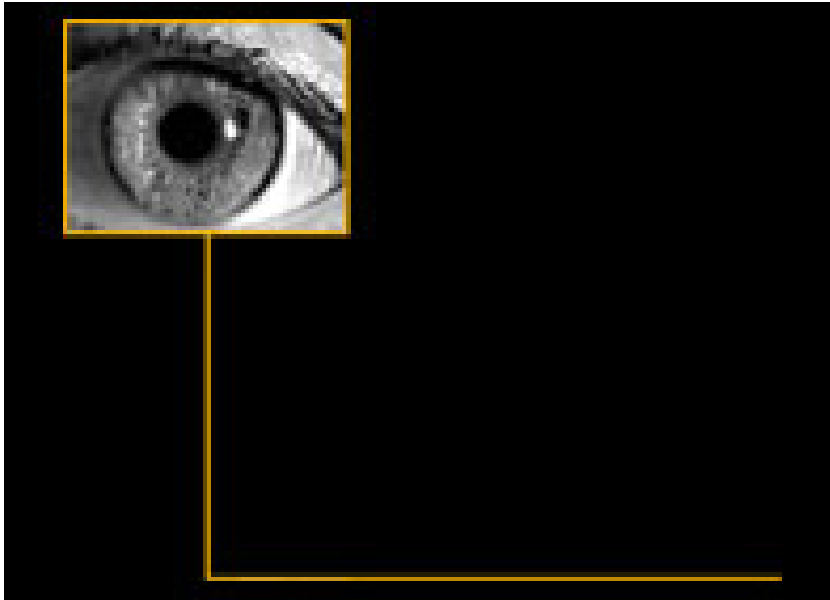

Înapoi

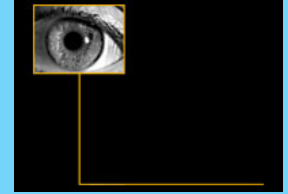
Închide

leșire

Pagina **3** din **17**

1: Te-am zărit... erai *dincolo*... (DINU LAZĂR *Eye*)

Meta-Soft Borges
ADRIAN REZUȘ

Pagina de titlu

Cuprins

Înapoi

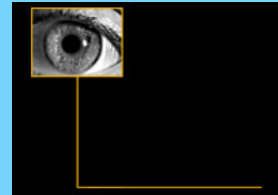
Închide

Ieșire

Pagina 4 din 17

2: Punînd o grilă peste... *De remediis...* (MAT *Evasión tercera*)

Meta-Soft Borges
ADRIAN REZUȘ

Pagina de titlu

Cuprins

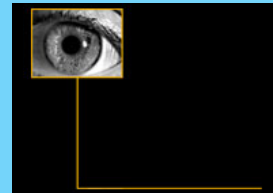

Înapoi

Închide

Ieșire

Pagina 5 din 17

Meta-Soft Borges
ADRIAN REZUȘ

Pagina de titlu

Cuprins

Înapoi

Închide

leșire

Pagina 6 din 17

Meta-Soft Borges¹

„Punînd o grilă peste un dialog din *De remediis utriusque fortune* [I *De librorum copia*], care-mi decupează entuziasmul – de altfel, cam lipsit de minte –, al Bucuriei, găsesc că:

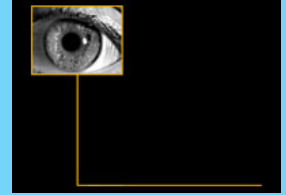
Librorum copia magna est <...> librorum larga copia <...> ingens est copia librorum <...> immensa copia librorum <...> librorum inaestimabilis multitudo <...> libri innumerabiles sunt mihi <...> librorum bona copia est <...> libris affluo <...> adminicula ad discendum libros habeo <...> multi et varii mihi sunt libri <...> librorum nobilium magnum numerum contraxi <...> egregios multos libros servo.

Desigur, Înțelepciunea [*Ratio*] lui Petrarca ne învață altceva. Dar eu nu despre înțelepciune și minte vreau să vorbesc, ci despre Bibliotecă. Și despre perspectiva neroziei. Una din ele.

Un olandez de rînd <ca și un neamț de rînd, ca și un francez de rînd, etc.> citește cam 200 de cărți în viața lui.

Aceasta e doar cu puțin mai mult decît au putut scrie George Sand și Louise Colet, la un loc. De una singură, *La Dupin* nu face lotul: am numărat. Ediția ei de la Calmann-Lévy [*Oeuvres complètes – nenumerotate – grand format in-18°*] are doar 109 volume, deși, desigur, colecția numită este departe de a conține tot

¹Absențe, 1989.

Meta-Soft Borges
ADRIAN REZUȘ

Pagina de titlu

Cuprins

Înapoi

Închide

Ieșire

Pagina 7 din 17

ce a produs această minunată *femme d'écriture* <...>. <Muza a scris cu mult mai puțin. Și *mai ilizibil* pentru noi, astăzi. Mă întreb însă uneori dacă aceste – două – femei celebre au produs, într-adevăr, toată această *scriitură* cu « unealta » preferată a lui Flaubert. Cu o *pană de gîscă*, adică. E oare mai eficientă panna decît ordinatorul? Poate... Deși, există destui autori – *foarte* contemporani – care reușesc să scrie același număr de pagini ca și Muza, doar într-un an-doi...>

Poate un pic mai puțin, poate ceva mai mult <un român – de rînd – ar putea citi, să zicem, chiar *201*>. În medie, desigur.

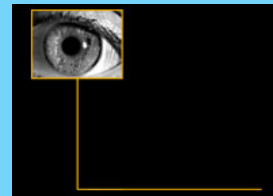
Vorbim despre insul *generic*, pe care l-ai întîlnit de patru ori deja la taraba de *kaas*, de trei ori la cea de pește, de două ori la cafeneaua din colț – la un *lekker pilsje* – și, odată, într-o vacanță în Spania (<cam asta face olandezul generic>).

Întrebarea mea este: *Unde poate încape așa ceva?* Nu te grăbi să-mi spui că e nevoie de două-trei etajere. Eu mă amuz să privesc, uneori, lumea <cam> ca un inginer.

Ne trebuie doar un fel de disc optic. Nu ar fi mai mare decît cele de se cheamă azi *compact disk*, unul din lucrurile acelea cu care Philips a umplut lumea de muzică incasabilă.

Pe unul din ele ar intra toată *Enciclopaedia Britannica*, <ediția din 2050, ba, poate, chiar una mai nouă> și ar mai rămîne și loc. [Pentru ce? Alege și tu, *The Jungle Books*, de pildă...]

Un astfel de disc s-ar putea numi, *disc-biblioteca*, ori *disc Borges*, să zicem. [Tot a fost Borges director de Bibliotecă Națională.]

Meta-Soft Borges
ADRIAN REZUȘ

Pagina de titlu

Cuprins

Înapoi

Închide

leșire

Pagina 8 din 17

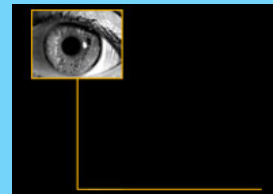
Desigur, ne mai trebuie un fel de micro-ordinator, nu prea complicat, nu prea inteligent, nu prea voluminos, dintr-acelea cu care se joacă azi copiii, <Björn și Yves și Pierre și Sander,> de-a șahul sau de-a *Jocurile Olimpice* sau de-a tenisul sau de-a... *Karate Kid II* <(adică de-a ceva prin care mănâncă bătaie unul de la altul – pe un ecran – și cu care prind muște – în pauză – cu două bețe chinezești)>.

Te duci la « librărie » – una fără rafturi, desigur – și cumperi *de citit pentru toată viața*, adică un disc Borges. Investiția se poate plăti în rate, – aceasta nu doar în Olanda: te împrumuți la banca din colț. Mai scoți ceva înapoi și de la impozite, eşalonat, fără-ndoială, așa cum se întâmplă când îți cumperi ceva de interes profesional – un violoncel, de pildă, dacă ești violoncelist ori un frac, dacă ești numai dirijor – ceva ce se « uzează » doar pe termen lung.

Ideile de « anticar » și de « anticariat <de carte> » s-ar modifica și ele. « Anticariatul » ar deveni un fel de super-biblioteca, o bibliotecă de biblioteci. S-ar specializa pe probleme, meta-probleme și super-probleme, desigur.

Te-ai duce la *Meta-Soft Femina*, lângă gara centrală, și ai cumpăra – câteva discuri Borges cu – tot ce s-a scris vre-o dată despre *femei și înțelepciune [filosofie]*, de exemplu [după mine, toată scriitura aceasta ar intra pe șase-șapte discuri Borges; s-a scris nespuse de mult despre femei <chiar dacă ignorăm foarte recentele *vrouwenstudies*, produse – mai ales – în facultățile olandeze și flamande de filosofie>].

« Anticarul » ar deveni un simplu operator, un fel de tehnician deci, ar fi doar nevoie să fie în stare să selecteze <automat, la o claviatură, niște cuvinte « cheie »> și să copieze de pe un disc mare [hiper-biblioteca, mai

Meta-Soft Borges
ADRIAN REZUȘ

Pagina de titlu

Cuprins

Înapoi

Închide

Ieșire

Pagina 9 din 17

mult sau mai puțin specializată], pe altele mai mici [pe discuri Borges, cele care trebuiesc vândute].

Pînă nu demult nu se putea și « scrie », pe discuri dintr-acestea, ca pe orice altă dischetă [flexibilă, ca acelea de la *Nashua*]. Adică « scriai » doar o singură dată, ca firmă producătoare, cînd imprimai [exact cum era și cu muzica]. Există deja, pe piață, colecții complete de *jocuri electronice* [*computer-games*, adică], pe așa discuri. Nu-s prea scumpe, la urma urmei, dacă îți seama că tot ce e pe un astfel de disc te poate ține ocupat un an-doi.

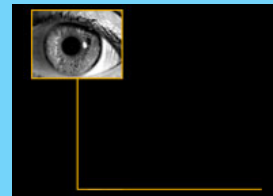
Acum se poate și așa ceva: *se poate deja scrie oricînd* pe un astfel de disc; în mod economic adică, ca operație direct-accesibilă, pe scară largă, omului de rînd.

De aici, ideea de « autor » s-ar modifica și ea. Ai cumpărat deci bibliotecă cu femeile și filosofia. [Așa ceva i-ar trebui, desigur, Prietenului nostru comun, <...>.] Pe unul din discuri e încă loc berechet. O citești – toată <biblioteca> sau pe sărite. Scrii cartea ta, cu același micro-ordinator, pe care l-ai cumpărat mai demult [sau pe care ți l-a dat *tata mare*, cînd erai mic]. O pui pe disc. Și, după aceea, vinzi colecția de discuri înapoi, la un anticariat de mîna a doua, să zicem. <...>

La urma urmei, fiecare este liber să profite cum crede ea/el de cuviința de o super-bibliotecă.

Acesta ar fi doar *un tip de autor*. Cel « științific » sau cvasi, care are nevoie de *cărți* – uneori multe, ba chiar *foarte* multe – ca să scrie *încă una*. [Tare grea viață de dus, la așa curioasă aflare-în-treabă.]

Dar noutatea ar fi *altunde*. Ar apare un *nou fel de autor: autorul corporativ*. Cu diferențe infinite în lăuntrul <împrejurul, și în afara lui>: *căci*

Meta-Soft Borges
ADRIAN REZUȘ

Pagina de titlu

Cuprins

Înapoi

Închide

Ieșire

Pagina 10 din 17

diferitatea fiecărui lucru stă în firea, realitatea și rostul lucrului.

Distincția <aceasta tripartită> am furat-o de la Charles de Boveles, cu diferitate cu tot, [din *Cartea lui despre cele opuse*] <deși, dacă te gîndești bine, e mai veche>. Alteritatea e altceva.

De ce? Fiindcă nici un singur ins nu poate epuiza – scriind chiar toată viața – conținutul unui disc Borges. Nu, nu, nu! Ți-am ghicit deja gîndul... Exact! *Nici măcar* sfîntul Toma [Aquinatul] n-ar putea face aceasta. Și nu e rentabil să pui în comerț discuri Borges care sînt pline doar pe jumătate.

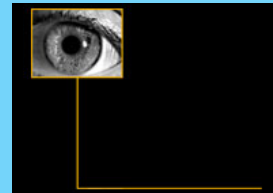
Am putea fi confrunțați cu familia-autor, de pildă. Într-o astfel de « familie » ar intra probabil cîteva generații.

Toată lumea ar sta acasă, pe timp de iarnă, la gura sobei, și ar scrie <în *time-sharing*, trebuie doar mai multe « terminale », se cuplează cu un cablu la micro-ordinatorul principal: așa pot scrie opere și tata și mama și bunica și nepotul, în același timp>.

Ce ar scrie? Cam tot ce scrie lumea și azi, <în mod dez-organizat, e drept>, n-ar fi mare diferența: poeme în proză, eseuri despre artă, romane fără subiect, jurnale-de-autor [astea ar fi « jurnale-de-autor-corporativ », un fel de jurnale de bord, adică], tratate de zerologie și cuminecare, *On how to avoid speaking/writing*, despre dansul olandez al morților, despre oglinda philagiei. De toate.

Ar putea exista, de exemplu, strada-autor. Discul Borges astfel produs, după o vreme, ar putea avea ca autor persoana <-juridică> bine definită: *Pe-lîngă-plopui-fără-soț* [<aveam un prieten care stătea pe așa stradă>].

S-ar ivi imediat o benefică și înfloritoare diferitate de autori corporativi în însăși realitatea lucrurilor: școala-autor, satul-autor, orașul-autor,

Meta-Soft Borges
ADRIAN REZUȘ

Pagina de titlu

Cuprins

Înapoi

Închide

Ieșire

Pagina 11 din 17

clubul-autor al proprietarilor de terieri tibetani, asociația-autor a prietenilor lui Alexander Willem Bijvanck sau asociația-autor a autorilor de cărți noi din luna septembrie a anului în curs <...>.

Ar dispărea oare cărțile normale? Nu neapărat. Căci periferialele numite *printers* <sau « imprimante » – în latinitatea noastră de zi cu zi> sînt deja accesibile oricui; ca și programele de « tipărit » reviste, cărți, ziare, chiar în culori.

Cu puțin echipament, un amator de lucruri rare și-ar putea face singur – acasă – o ediție *princeps* Lorenzo Valla, IN AEDIBUS ASCENSIANIS 1509, <ca la Paris, pe vremuri, în casa Josse Bade, adică>. Pentru așa ceva trebuie doar un pic de răbdare. Restul: instrucțiunile, *modus operandi*, etc. le cumperi odată cu tot echipamentul de imprimat, *soft and hard*.

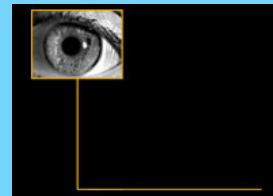
Atîta doar că obiectele astfel generate ar avea o valoare pur sentimentală – căci le-ar putea face oricine. Existența lucrului pe *disc* sau pe un *ecran* – cînd citești cartea – este mai trainică și mai autentică!

De ce ar mai vrea atunci cineva să producă o carte « tradițională » pe hîrtie, etc.?

Să-ți spun drept, nu-mi vine-n minte. Aflările noastre în treabă, pe lume, pe lumea *aceasta*, au căi misterioase și ne sînt foarte rar transparente.

Să zicem, de exemplu: ți-ai putea edita singur Shakespeare-ul, cu comentariile *tale* personale – inter-liniare, dacă vrei –, ai putea schimba chiar textul lui *Hamlet*, pe ici pe colo, în ceva <mai> pe gustul tău [aceasta ar fi, de fapt, o diferitate-în-rost]. Sau știi eu mai ce... .

Sigur, ar trebui o nouă legislație a *drepturilor de autor*, care să stabilească faptul că hîrtia scrisă/tipărită nu are valoare « literară » și nu poate fi « vehicol » al proprietății literare, în nici o circumstanță, să interzică

Meta-Soft Borges
ADRIAN REZUȘ

Pagina de titlu

Cuprins

Înapoi

Închide

leșire

Pagina 12 din 17

re-difuzarea textelor modificate <în formă electronică, deci>, să detecteze și să sancționeze – altfel decît pînă acum – plagiatele, etc. [O consecință directă: ar avea mai puțin de suferit *copacii*.]

Tot se plictisește legislatorul în înțelepciunea lui solipsist-hermeneutică. Ar avea și el de lucru o dată, o treabă anume.

De altfel, pirateria de texte ar putea fi combătută în mod eficient, tot cu mijloace electronice. N-ar fi nevoie de nici un fel de *biblio-interpol*.

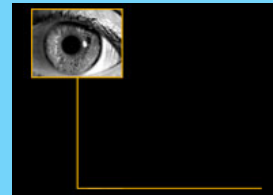
Dar toate acestea sînt detalii nesemnificative. Ca și modificările – evidente deja – în statutul criticului literar, al istoricului literar, etc.

Ca să nu mai vorbim despre faptul că am putea citi biblioteci întregi, *în rezumat*. Ar fi mîină de lucru suficientă pentru așa ceva [<pentru facerea de rezumate, adică>].

În lumea aceasta – e pentru mîine deja – am putea *păstra* toate bibliotecile fără *înlăuntrul* lor, fără *sentimentul de zădărnici absolută*.

Fiindcă *n-am mai putea intra niciodată într-o bibliotecă*.

E doar o problemă de deplasare a *interiorității* în *afară*, adică *peste tot*, cumva, în *depărtarea noastră cea de toate zilele*.”

Meta-Soft Borges
ADRIAN REZUȘ

Pagina de titlu

Cuprins

Înapoi

Închide

Ieșire

Pagina 13 din 17

BIBLIOTECA GUTENBERG ȘI DISPARIȚIA TIPARULUI

De prin 1990–1991,² bibliotecile electronice de texte (cărți de literatură « beletristică » sau istorică, politică, religioasă, etc., de interes general) – *etexts* – cu acces *public* sînt o « realitate cotidiană ».

Printre altele, *Proiectul Gutenberg*, inițiat și sprijinit de benedictini, în Statele Unite, își propunea, în 1990, distribuirea unui număr de 10^{12} « etexte » (un « trilion » *USA*) pînă la data de 31 decembrie 2001.

Proiectul, supervizat de *Illinois Benedictine College* (Lisle, Illinois),³ e « în curs de realizare » (*in progress*).

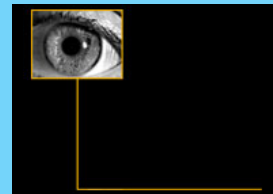
Din nota lămuritoare care precede în mod obișnuit un *etext* deja « publicat » (*released*) putem afla că:

„10,000 × 100,000,000 = *One Trillion*. *This is ten thousand titles each to one hundred million readers, which is 10% of the expected number of computer users by the end of the year 2001.*“ (SMALL PRINT la *Aladin și lampa* [fermecată], *Project Gutenberg Etext* 1993).⁴

²Adaos la ediția revizuită (septembrie 1993).

³5700 College Road, Lisle, IL 60532-0900.

⁴Metoda implicită de calcul e ingenună și relativ curioasă. Aparent, cifra de 10.000 se referă la numărul de « etexte » distribuite (distribuibile?) – prin intermediul rețelelor electronice publice, internaționale sau locale – la sfîrșitul mileniului II (sau pînă atunci?). Pe de altă parte, atît Shakespeare (complet), cît și *Biblia* (King James), dar și *Alice in Wonderland*, *Peter Pan*, *The Declaration of Independence* ori *The Clinton Papers*, de pildă, contează – fiecare în parte – ca o *singură* unitate de « etext » în aritmetica sub-

Meta-Soft Borges
ADRIAN REZUȘ

Pagina de titlu

Cuprins

Înapoi

Închide

Ieșire

Pagina 14 din 17

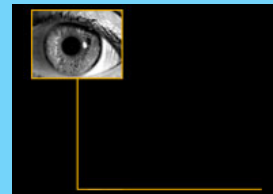
Textele care intră – cel puțin pentru moment – în sfera de interes a proiectului sînt în limba engleză și, bine-înțeles, nu cad sub incidența convențiilor (internaționale, locale) privind drepturile de autor.

Programatic, Biblioteca Mileniului III e produsă prin concursul, benevol și dezinteresat, al fiecăruia dintre noi (citorii de texte electronice); de fapt, oricine dispune de un [micro-] ordinator și de suficient de multă răbdare poate contribui la îmbogățirea ei: competența necesară e, *mutatis mutandis*, aceea a unui copist fidel.

Odată standardizat (corectat, etc.), un « text electronic » locuiește în « domeniul public » și poate fi liber re-distribuit (*de facto*, în toată lumea, prin rețele electronice), poate fi înmagazinat și re-copiat pe medii electronice (sau chiar pe hîrtie!), pentru uz individual sau colectiv, fără restricții: atît indivizii cît și instituțiile *non-profit* – bibliotecile locale, de exemplu – pot folosi un « etext » în modul în care găsesc mai bine de cuviință.⁵

iacentă. (Corecturile succesive și edițiile alternative sînt numărate separat!) Și, desigur, faptul că la 31 decembrie 2001 ar trebui să existe un miliard (= 10⁹) de *computer users* în lume (ori doar în Statele Unite?), din care 10% ar avea acces la – și ar utiliza în mod curent – o rețea electronică, e o imponderabilă discutabilă.

⁵La drept vorbind, utilizînd un « etext », un « bibliofil de texte electronice » își poate reedita și tipări singur volumul preferat, fie în *design*-ul ediției *princeps*, fie într-unul propriu (și pe hîrtie de bună calitate). Din punct de vedere strict economic, utilizarea individuală a colecției « Gutenberg » pare neavantajoasă, la începutul deceniului acesta (X): într-adevăr, aproape fiecăre anticar [vest-] european (și, desigur, oricare *second-hand book-store* nord-american) are, deseori, în stoc aceleași texte – e drept, pe hîrtie normală, deseori de proastă calitate – la un preț ușor inferior notei telefonice care însoțește transferul de date presupus de copierea « etext »-ului corespunzător dintr-o « arhivă

Meta-Soft Borges
ADRIAN REZUȘ

Pagina de titlu

Cuprins

Înapoi

Închide

Ieșire

Pagina 15 din 17

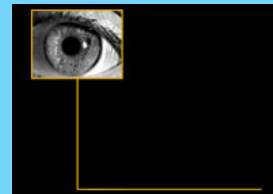
Ideea, demnă de abatele Trithemius⁶ – în treacăt fie spus, el însuși contemporan cu Gutenberg și admirator fervent al Ordinului Sf. Benedict – conține, probabil, și germenele de disoluție al așa-zisei « ere Gutenberg »: prin exersarea virtuților benedictine, tipograful tradițional ar deveni, treptat, inutil. . .⁷

Progresul actual al colecției « Gutenberg » – deja larg accesibile prin rețele electronice publice – e însă mai modest decât așteptările inițiale: « la zi» [spre sfârșitul anului 1993], amatorul de texte electronice poate

electronică ». Datele ecologice curente ne fac însă să bănuim că, în 2001, hîrtia va fi mai scumpă. . . Ca și tiparul tradițional (« Gutenberg »), probabil.

⁶Cf., de exemplu, *De laude scriptorum* [manualium], Mainz: Peter von Friedberg 1494 [Hain # 15617]. (Apologia copistului [de manuscrise] există și într-o elegantă ediție critică modernă, datorată lui Klaus Arnold, unul din specialiștii contemporani fiabili în materie de « trithemiologie » [ediție + traducere în limba germană: *De laude scriptorum – Zum Lobe der Schreiber*], Würzburg: *Freunde Mainfränkischer Kunst und Geschichte E. V. & Fränkische Bibliophilengesellschaft* 1973 [= *Mainfränkische Hefte 60*]. Versiunea engleză – *In Praise of Scribes*, Lawrence, Kansas 1974 – o datorăm lui Roland Behrendt, O. S. B.) Pentru detalii și ambianța de epocă se pot consulta cu profit monografiile lui Klaus Arnold (**Johannes Trithemius (1462–1516)**, Würzburg: *Kommissionsverlag Ferdinand Schöning* 1971 [= *Quellen und Forschungen zur Geschichte des Bistums und Hochstifts Würzburg XXIII*]) și Noel L. Brann (**The Abbot Trithemius (1462–1516)**, *The Renaissance of Monastic Humanism*, Leida: E. J. Brill 1981 [= *Studies in the History of Christian Thought XXIV*]).

⁷De altfel, neo-copistul cu vocație benedictină (și înzestrare electronică) ar fi și el dispensabil, chiar pe termen scurt, prin scăderea vertiginoasă a costului de producție la *scanners* și. . . *OCR software*. Întrebarea: *ce [tip de] autor ar [putea] supra-viețui dispariției tiparului [« tradițional »]?* rămîne, desigur, deschisă speculației, pentru o vreme. Scenariul de mai sus [Meta-Soft Borges] sugerează doar una din alternativele plauzibile în ultimii ani ai mileniului II.

Meta-Soft Borges
ADRIAN REZUȘ

Pagina de titlu

Cuprins

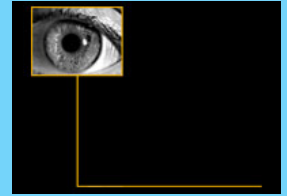
Înapoi

Închide

leșire

Pagina 16 din 17

dispune abia de cîteva sute de titluri, deși, în genere, din cele care au trecut drept *best-sellers*, de-a lungul timpului. Cumva, de un singur Disc Borges, deocamdată...

Meta-Soft Borges
ADRIAN REZUȘ

Pagina de titlu

Cuprins

Înapoi

Închide

leșire

Pagina 17 din 17